

Toolbox Toegankelijkheid 2016

Kampeerterreinen
Gastvrij voor iedereen

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Toegankelijkheidscheck: simpele aanpassingen om mee te beginnen	4
3. Toegankelijkheid per onderwerp	5
3.1 Algemene maten en voorzieningen	5
3.1.1 Drempels.....	5
3.1.2 Deuren	5
3.1.3 Gangen	6
3.1.4 Bedieningselementen	6
3.2 Parkeergelegenheid.....	6
3.3 Receptie.....	6
3.4 Paden	7
3.5 Kampeerplaatsen.....	7
3.6 Sanitairgebouw.....	7
3.6.1 Toilet.....	8
3.6.2 Wasruimte	8
3.6.3 Doucheruimte.....	9
3.7 Trekkershutten	9
3.7.1 Ingang.....	10
3.7.2 Interieur	10
3.7.3 Sanitair	10
3.7.4 Overige aanpassingsmogelijkheden.....	10
Tot slot.....	11

1. Inleiding

Beste beheerder,

Dit voorjaar heeft het kabinet het VN-verdrag voor gelijke rechten van mensen met een beperking geratificeerd. Dat betekent dat onze samenleving meer 'inclusief' zal worden ingericht. Openbare gebouwen moeten straks toegankelijk zijn voor iedereen die in een rolstoel zit of een andere beperking heeft. Een ontwikkeling die we van harte toejuichen.

Omdat we in de gastvrijheidssector zitten en we daarmee per definitie gastvrij willen zijn voor iedereen die wil genieten van de (Groeps)Natuurkampeerterreinen en Trekkershutten, hebben we ons gebogen over de toepassing van toegankelijkheid op kampeerterreinen en vakantieparken. Een deel van onze trouwe doelgroep wil nog graag kamperen ondanks de lichamelijke ongemakken die ontstaan door de leeftijd. Met een paar kleine aanpassingen kunt u deze doelgroep het kamperen (ook in een Trekkershut) vergemakkelijken. Ook denken we met verbeterde voorzieningen voor mensen met een beperking een bredere doelgroep aan te kunnen trekken. Daarnaast sluit het idee van 'gastvrij voor iedereen' goed aan bij onze kernwaarden, waarvan MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen) er een is.

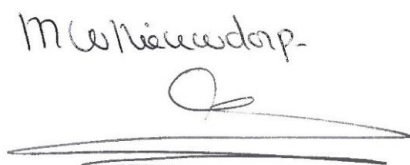
De toegankelijkheid van een terrein kan op allerlei manieren worden verbeterd, niet alleen voor rolstoelgebruikers, maar ook voor bijv. mensen met een visuele beperking, een auditieve beperking of een verstandelijke beperking. Het is goed om al deze doelgroepen in gedachten te houden bij welke aanpassing dan ook op uw terrein.

Met deze Toolbox richten we ons (vooralsnog) op de groep mensen die te maken heeft met een mobiliteitsbeperking. Alleen in Nederland zijn er al 1,4 miljoen mensen met een mobiliteitsbeperking, waarvan 225.000-250.000 mensen rolstoelafhankelijk zijn. (Bron: Factsheet SCP 2011). Met deze Toolbox willen we u op een overzichtelijke manier voorzien van tips voor aanpassingen die soms heel simpel te realiseren zijn, en soms wat meer investering vereisen. Aan u de beslissing hoever u wilt gaan.

Voor meer achtergrondinformatie over het onderwerp verwijzen we u naar het trendboek *All Inclusive, op weg naar toegankelijke vrijheidsbesteding* (ZET, 2016).

Wat u ook gaat doen met onderstaande tips, graag worden we op de hoogte gehouden van wijzigingen op dit gebied, zodat we deze goed kunnen communiceren via onze kanalen. Communiceert u ook vooral de toegankelijkheidsvoorzieningen die u heeft (getroffen) via uw eigen kanalen, zodat de doelgroep goed op de hoogte is. Voor hen betekent dit weer een fijne plek om op vakantie te gaan. Voor u betekent het nieuwe gasten en een goed gevoel.

Met vriendelijke groet,

Marieken Nieuworp

Directeur Stichting De Groene Koepel, te gast in de natuur

2. Toegankelijkheidscheck: simpele aanpassingen om mee te beginnen

Hieronder vindt u een aantal tips voor relatief eenvoudige aanpassingen die uw terrein een stuk toegankelijker maken voor mensen met een beperking. Kijk voor maatvoeringen en gedetailleerde uitleg in hoofdstuk 3.

- Maak op het parkeerterrein één wat ruimere plaats voor mensen die moeite hebben met uitstappen. Zorg dat de toegangspaden goed beloopbaar zijn zonder kuilen en dergelijke;
- Controleer het kampeerterrein op bulten, gaten en andere ongelijkheden en egaliseer deze. Maai het gras een keer extra, zodat dit lekker kort is. Dat loopt makkelijker;
- Verwijder of verlaag waar mogelijk de drempels bij en in de gebouwen. De maximale hoogte van een te nemen drempel is 2 cm, indien deze is afgerond. Is verwijderen niet mogelijk, of is de hoogte meer dan de genoemde 2 cm, voorzie deze dan van een flauwe hellingplaat aan weerszijden;
- Pas zo min mogelijk deurdrangers toe;
- Breng bijvoorbeeld in één toilet opklapbare of vaste steunen aan en een toiletpot op hoogte;
- Maak in de doucheruimte één douche met een zitje, kledinghaken die vanaf het zitje bereikbaar zijn en een verticale vasthoudbeugel;
- Zorg dat er een wastafel is op hoogte, zodat deze onderrijdbaar is, en voorzie deze van een mengkraan met één hendel;
- Plaats een grote afvalcontainer in de toiletruimte voor bijvoorbeeld incontinentiemateriaal;
- Een aangepast toilet of douche is geschikt voor iedereen. Voorzie de deur van zowel een toegankelijkheidssymbool als van een mannetje/vrouwetje, zodat het ook voor uw gasten duidelijk is dat de ruimte voor iedereen beschikbaar is.

3. Toegankelijkheid per onderwerp

Als u plannen heeft om uw terrein opnieuw in te richten of een onderdeel te renoveren, dan loont het de moeite vooraf na te denken over toegankelijkheid. U kunt de gewenste aanpassingen dan in een keer meenemen tijdens het renovatieproces, wat voordeliger is dan achteraf aanpassingen aanbrengen. Het rekening houden met toegankelijkheid wordt ook wel inclusief ondernemen genoemd.

Om een goed beeld te krijgen van wat er verbeterd zou kunnen worden op uw terrein, kunt u het best met iemand in een handbewogen rolstoel de paden en voorzieningen nalopen. Laat de rolstoelgebruiker zelf rijden en bekijk de hindernissen. Nog beter is het wanneer u zelf plaatsneemt in een rolstoel. Een rolstoel kunt u lenen bij een thuiszorgwinkel of een zorgvoorziening.

Hieronder vindt u een uitgebreide lijst met aanpassingsmogelijkheden voor toegankelijkheid. We hebben de tips uitsplitst naar algemene punten waarop u kunt letten en punten die bepaalde onderdelen op een kampeerterrein betreffen (toegang, evt. receptie, paden, kampeerplaatsen en sanitairgebouw).

3.1 Algemene maten en voorzieningen

3.1.1 Drempels

- In bestaande gebouwen zijn toegangsdeuren meestal uitgevoerd met een drempel. Zo'n drempel heeft de functie om verschillende vloerafwerkingen netjes op elkaar aan te laten sluiten. Alleen bij sanitaire voorzieningen heeft een drempel een waterkerende functie. Er zijn inmiddels kozijnen met deuren in de handel die helemaal geen drempel hebben en toch volledig water- en winddicht zijn. Deze hebben de voorkeur als het gaat om toegankelijkheid.
- Wanneer iemand met een rollator of een rolstoel toch een drempel moet passeren, zijn drempels tot 2 cm hoogte acceptabel. Zorg dat deze drempels aan beide zijden zijn afgerond;
- Bestaande drempels die hoger zijn dan 2 cm kunnen worden overbrugd met oploopdorrels. Deze zijn in kunststof en metaal in de handel verkrijgbaar. Het is ook mogelijk om een oploopdorpel van hout te maken. Pas wel op dat deze bij nat weer niet glad wordt;
- Let op de hellingshoek van de oploopdorrels om te voorkomen dat rolstoelgebruikers achterover kantelen als ze passeren. Drempels tot 5 cm hoogte kunnen worden overbrugd met een hellingshoek die niet steiler is dan 1 : 6 m. Dat betekent: ongeveer een hoogteverschil van 5 cm over een lengte van 1 meter.

3.1.2 Deuren

- Zorg dat de vrije doorgang van deuren minimaal 80 cm breed is (bij voorkeur 85 cm of breder);
- Omdat een rolstoelgebruiker vaak niet twee deuren tegelijk kan openen, moet er bij dubbele deuren vanuit worden gegaan dat er slechts één deur wordt geopend. Let erop dat de doorgang dan nog steeds minimaal 80 cm breed is.

3.1.3 Gangen

- Zorg dat gangen voldoende breed zijn. Gangen zijn bij voorkeur breder dan 1,8 m. Bij een versmalling, bijvoorbeeld bij een radiator, is een vrije doorgang van 90 cm vereist;
- Wanneer iemand in een gang een bocht moet maken of zodra iemand vanuit een gang een deur in moet draaien, wordt het problematisch. Een rollator kan makkelijk om één punt draaien, maar een rolstoel en een scootmobiel hebben een grote draaicirkel. Daarvoor is manoeuvreerruimte nodig. Dat wil niet altijd zeggen dat een smalle gang breder moet worden. De oplossing kan soms gevonden worden in het breder maken van een toegangsdeur.

3.1.4 Bedieningselementen

- Pas zo min mogelijk drangers toe. Veel rolstoelgebruikers zijn niet in staat om deuren met drangers te openen.

3.2 Parkeergelegenheid

- Op elk Natuurkampeerterrein is een algemene parkeerplaats waar bezoekers geacht worden te parkeren. Kampeeders mogen op de Natuurkampeerterreinen de auto niet naast de tent of caravan parkeren. Onder de groep mindervalide kampeeders zijn mensen voor wie de loopafstand vanaf de algemene parkeerplaats tot de tent of caravan een probleem kan vormen. Denk hierbij ook aan ouderen. Voor kampeeders en bezoekers die geen grote afstanden kunnen lopen, is het wenselijk een uitzondering op deze regel te maken, zodat zij bij de tent of caravan kunnen parkeren;
- Op een bestaand parkeerterrein kan een brede gehandicaptenparkeerplaats worden gerealiseerd door van drie smalle parkeerplaatsen twee brede parkeerplaatsen te maken.

3.3 Receptie

- Zorg dat het toegangspad berijdbaar is zonder drempels en dat de hellingen en opritten in het toegangspad niet te steil zijn;
- Zorg dat de vrije doorgang bij de toegangsdeur voldoende breed is voor een rolstoel en dat er binnen voldoende draairuimte is. Pas berijdbare vloerbedekking toe, geen cocosmatten;
- Om gasten in staat te stellen de receptionist te zien en te spreken adviseren wij om alle balies altijd laag uit te voeren (80 – 90 cm hoog). Zo'n hoogte is voor iedereen geschikt;
- Indien er een bel bij de receptie is, plaats deze dan niet hoger dan 120 cm.

3.4 Paden

- Zorg voor goede bewegwijzering op de locatie, zodat men meteen naar de aangewezen plek kan;
- Niet alle paden hoeven volledig toegankelijk te zijn, maar zorg dat alle belangrijke voorzieningen en kampeerplaatsen bereikbaar zijn voor mindervalide kampeerders;
- De hoofdpaden moeten voldoende vlak zijn, zodat iemand met een rolstoel, rollator of kinderwagen er gebruik van kan maken;
- Een goed begaanbaar voetpad is minimaal 1,20 m breed en bij voorkeur breder dan 1,80 m;
- Wanneer de kans bestaat dat planten over het pad gaan groeien, maak de paden dan extra breed;
- Toegankelijke paden hebben zo min mogelijk hellingen. Bij de aanleg van paden en opritjes zijn ontwerpers zich niet bewust dat rolstoelen worden uitgebalanceerd op het achterwiel (dat maakt het rijden veel lichter). Daardoor is de kans groot dat een rolstoel op een iets te steile helling achterover kantelt;
- Wat betreft het materiaal voor paden zijn asfaltpaden en betonnen paden ideaal voor rolstoelgebruikers, maar tegelijkertijd passen deze materialen minder op een Natuurkampeerterrein. Gelukkig zijn er andere, geschikte materialen met een natuurlijk karakter, zoals de halfverhardingsmaterialen Gralux en Grauwacke. Gralux is een okergeel, sterk hydraterend dolomietgesteente. Grauwacke is een zandsteen die bestaat uit kwartsiet en veel andere mineralen (vooral mica's als chloriet en biotiet), die de steen een karakteristieke kleur geven.

3.5 Kampeerplaatsen

- Geef mensen met een beperking de gelegenheid om met de auto tot aan de standplaats te rijden en de auto daar te laten staan, bij wijze van uitzondering op de richtlijnen van Natuurkampeerterreinen;
- Situeer speciale standplaatsen aan of bij een met een rolstoel berijdbaar pad en in de nabijheid van de aangepaste sanitaire en de algemene voorzieningen op het terrein;
- Het is handig als hier een elektriciteitspunt is voor het opladen van een rolstoel of scootmobiel.
- Zorg dat de grasmat rond deze kampeerplaatsen vlak is, kort gemaaid en zonder kuilen.

3.6 Sanitairgebouw

- Zorg dat het sanitairgebouw bereikbaar is;
- Dek afwateringsgoten in alle ruimtes af, zodat rollators en rolstoelen daar gemakkelijk overheen kunnen;

- Geen drempels in het gebouw is het beste, maar áls er toch drempels zijn dan niet hoger dan 2 cm en aan beide zijden afgerond.

3.6.1 Toilet

- Als vuistregel geldt dat een rolstoeltoegankelijke toiletruimte 1,65 x 2,2 m groot is. Wanneer u het toilet met een douche combineert, dan dient de ruimte tenminste 2,2 x 2,2 m groot te zijn;
- De deur moet uit de ruimte draaien, om manoeuvreren met een rolstoel mogelijk te maken. De vrije draaicirkel zou 1,5 m moeten zijn;
- Meer maten om rekening mee te houden: de doorgang van de deur moet minstens 90 cm zijn. Recht voor de closetpot is 120 cm vrije ruimte en aan één zijde van de closetpot is 90 cm vrije ruimte, zodat een rolstoel naast de closetpot kan rijden;
- Breng in elke toiletgroep tenminste één closetpot aan op 46 cm hoogte (excl. wc-bril). Deze is voor iedereen geschikt. Veel ouderen stellen een hoge closetpot op prijs;
- Breng aan beide zijden van de closetpot opklapbare beugels aan op een afstand van 60 cm van elkaar en 25 cm boven de wc-bril. De beugels moeten circa 10 cm voor de closetpot uitsteken. Beugels worden gebruikt door zowel rolstoelgebruikers als door mensen die nog kunnen staan. De beugels moeten stevig aan de muur bevestigd worden, omdat een gebruiker met zijn hele gewicht moet kunnen steunen. Voor rolstoelgebruikers moet de beugel kunnen worden weggeklapt wanneer zij naast de closetpot willen rijden. Wanneer er geen ruimte is voor opklapbare beugels is een eenvoudige vaste beugel aan de muur een goede hulp bij het staan. Zo'n kleine aanpassing is altijd mogelijk;
- Voorzie de toiletdeur aan de binnenzijde van een horizontale beugel zodat iemand vanuit de rolstoel de deur makkelijk kan dichttrekken;
- Zorg dat het toiletpapier vanaf de closetpot bereikbaar is en dat de doorspoelbediening vanuit de rolstoel bereikbaar is;
- Een kleine, onderrijdbare wastafel (40 x 50 cm) op een hoogte van ca. 70 - 80 cm is handig om ruimte te besparen. Breng boven de wastafel een vaste spiegel aan die geschikt is voor zittende en staande personen.

3.6.2 Wasruimte

- Een wasbak voor iemand in een rolstoel moet onderrijdbaar zijn, geplaatst op een hoogte van 70-80 cm;
- Een geschikte wasruimte voor een rolstoelgebruiker heeft een naar buiten openslaande deur en een vrije draaicirkel van 1,5 m in de ruimte;

- Voorzie de deur aan de binnenzijde van een horizontale beugel zodat iemand vanuit de rolstoel de deur makkelijk kan dichttrekken;
- In tegenstelling tot de kleine wasbak in een toiletruimte adviseren wij hier een volwaardige wasbak met voldoende ruimte om toilettas plus inhoud te plaatsen;
- Ook hier zou de vaste spiegel boven de wastafel geschikt moeten zijn voor zittende en staande personen;
- Zorg dat de handdoek en/of het haakje voor de handdoek voor de rolstoelgebruiker bereikbaar is.

3.6.3 Doucheruimte

- Als vuistregel geldt dat een rolstoeltoegankelijk douche 1,50 x 1,80 m groot is;
- Kijk of u een alarmsysteem (draadje, belletje) kan aanbrengen;
- De deur draait uit de ruimte. In de ruimte is een vrije draaicirkel van 1,5 m;
- Voorzie de douchedeur aan de binnenzijde van een horizontale beugel zodat iemand vanuit de rolstoel de deur makkelijk kan dichttrekken;
- Breng een douchezitje aan op 46 cm hoogte en houd recht voor het douchezitje zo'n 120 cm vrije ruimte aan en aan één zijde van het douchezitje 90 cm vrije ruimte;
- Zorg dat de handdoek en/of haakje voor de handdoek vanaf het douchezitje bereikbaar is;
- Voorzie de kraan van een temperatuurbegrenzer en zorg dat de sproeier in de hand kan worden genomen.

3.7 Trekkershutten

Trekkershutten zijn eenvoudige houten accommodaties die per nacht te huur zijn. De vormgeving van een Trekkershut kan tegenwoordig variëren, mits deze voldoet aan de minimale vereisten volgens de Richtlijnen. Hierdoor zijn er meer mogelijkheden om de toegankelijkheid van uw Trekkershut te verbeteren.

Bij nieuw te bouwen Trekkershutten kan bij de bouw en inrichting al vanaf het begin rekening worden gehouden met toegankelijkheid. Plaatst u meer dan één Trekkershut? Kijk dan of u er minstens één voor mensen met een beperking kunt neerzetten, met de juiste afmetingen en voorzieningen zoals beschreven in dit document. In uw keuze van hut kunt u ter overweging meenemen dat voor mensen met een beperking de beschikbaarheid van eigen sanitair een groot voordeel is.

De meeste bestaande Trekkershutten hebben een beperkt vloeroppervlak, waardoor er binnen in de hut moeilijker iets kan worden aangepast, zeker niet voor volledige rolstoeltoegankelijkheid. Wel kunt u bekijken of u de ingang, het sanitair en de omgeving toegankelijker kunt maken voor uw gasten met een kleinere mobiliteitsbeperking.

3.7.1 Ingang

- De waterbarrière (oftewel de drempel) is standaard 6 tot 7 cm. Dit kan worden opgelost door een oploepdorpel van kunststof of metaal. Een andere optie is om een timmerman het kozijn eruit te laten halen en zo de drempel tot minimaal 2 cm (vanwege het water) bij te schaven of te vervangen;
- Trekkershutten staan vaak op een vlonder of andersoortige verhoging. Daar moet ook de toegang voor in orde zijn met bijvoorbeeld een hellingbaan;
- Als de Trekkershut op een grasveld staat, is een verhard pad ook voor rollators gemakkelijker;
- De deur is standaard 80 cm breed. Daar kan een gewone rolstoel (die meestal 67 cm is) door. Bij nieuwe hutten die aangepast zijn op toegankelijkheid is een deurbreedte van 90 cm aan te raden.

3.7.2 Interieur

- Bij een grotere Trekkershut met afgescheiden slaapplekken en/of sanitair, kunt u bewegingsruimte creëren door de deuren te vervangen door schuif- of harmonicadeuren;
- In de oorspronkelijke Plushut geeft een gordijn in plaats van het tussenschot meer bewegingsvrijheid om in het bed te komen.

3.7.3 Sanitair

- Kijk of u een alarmsysteem (draadje, belletje) kan aanbrengen;
- Een verhoogd toilet en verlaagde wastafel kan ook in een bestaande Trekkershut worden geïnstalleerd.

3.7.4 Overige aanpassingsmogelijkheden

- Zorg voor goede bewegwijzering op de locatie, zodat men meteen naar de aangewezen plek kan;
- Plaats een Trekkershut op een plek die bereikbaar is met een auto, voor het uit- en inladen van de spullen van de bezoeker.

Tot slot

We hopen u met deze tips te hebben geïnspireerd om op een andere manier naar uw terrein te kijken.

De informatie in deze Toolbox komt uit het *Wenkenblad Kampeerterreinen* (2011) van Bouw Advies Toegankelijkheid. Voor uitgebreidere informatie verwijzen wij u graag naar de volgende websites:

www.batutrecht.nl

www.natuurzonderdrempels.nl

Heeft u vragen over dit document of over de toepassing van toegankelijkheid op uw terrein, dan kunt u terecht bij Wouter Schelvis van ZET via info@wijzijnzet.nl.

De Groene Koepel kan, voor zover haar kennis reikt, advies geven over algemene zaken in deze.

Deze Toolbox is opgesteld in september 2016.

Stichting De Groene Koepel, te gast in de natuur
Postbus 413
3430 AK Nieuwegein
info@degroenekoepel.nl
030-6033701